

**Európsky výbor
regiónov**

Prejav o stave regiónov a miest v Európskej únii

Vasco Alves Cordeiro predseda Európskeho výboru regiónov

11. októbra 2022

#SOTEULocal

SK

**Európsky výbor
regiónov**

Prejav o stave regiónov a miest v Európskej únii

Vasco Alves Cordeiro

Regióny a mestá ako bašty solidarity, pokroku a nádeje

151. plenárne zasadnutie Európskeho výboru regiónov

Utorok 11. októbra 2022

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

v tejto chvíli a na tomto mieste sa k Vám prihovám, aby som Vás oboznámil so stavom regiónov a miest našej Únie.

Mohol by som predniesť pôsobivý prejav plný pekne znejúcich slov a fráz.

Chcem však hneď nechať zaznieť hlas tých, ktorí tvoria naše mestá, obce, regióny a komunity:

hlas pracovníkov, poľnohospodárov, podnikateľov, podnikov, skrátka, hlas občanov.

Dovoľte mi preto, aby som bol hlasom mladého človeka, ktorý sa chce osamostatniť, ale stráca sa v neúnavnom boji o nájdenie dôstojného bývania.

Dovoľte mi, aby som bol hlasom rodiča, ktorý sa snaží nájsť vhodné a cenovo dostupné zariadenie dennej starostlivosti pre svoje dieťa.

Dovoľte mi, aby som bol hlasom pracovníka, ktorý nevie, či si po zatvorení fabriky nájde ešte dôstojnú prácu.

Buďme hlasom drobného živnostníka, ktorý pre desaťnásobne vyššie náklady musel zatvoriť obchod a prepustiť svojich zamestnancov.

Buďme hlasom jedného z miliónov tých, ktorí pri úteku z jednej z európskych krajín, Ukrajiny, prišli o všetko, hlasom ľudí, ktorých životy zničila brutálna a nezákonná vojna a ktorí sa pýtajú „čo sa bude diať teraz?“.

Buďme hlasom turistov a kempistov, ktorí utiekli pred prírodnými požiarimi.

Buďme hlasom ľudí, ktorí si kladú otázku, či ich vnúcatá sa budú môcť dožiť staroby v prostredí, ktoré je vhodné pre život a v ktorom je vzduch dýchatelný.

Buďme znovu hlasom občanov, ktorí nevedia, či sa vôbec niekto zaujíma o ich názory.

Stav regiónov a miest nemožno oddeliť od stavu života ľudí v celej Európe a v celej ich rozmanitosti, rovnako ako stav Európskej únie nemožno komplexne posudzovať bez toho, aby sa nezohľadnil stav jej regiónov a miest.

My, miestni a regionálni demokratickí zástupcovia, vieme z prvej ruky, že milióny Európanov trápia pochybnosti a obavy, ktoré sú legitímne a vyžadujú si odpovede.

Všetci sme viazaní politickou povinnosťou a demokratickou zodpovednosťou, a preto neutekáme pred svojou úlohou prinášať odpovede.

A my v skutku pracujeme na riešeniach, vychádzajúc pritom zo zásady solidarity.

Preto sa dnes môžeme inšpirovať mnohými príkladmi z praxe, čo nám dáva pocit hrdosti. Hrdá na to by mala byť aj naša Únia.

Hrdá na poľské mesto Varšava, ktoré zmobilizovalo 14 000 dobrovoľníkov, aby prijalo viac ukrajinských utečencov ako Taliansko a Francúzsko dokopy, a poskytlo im ubytovanie, zdravotnú starostlivosť, vzdelávanie a právnu pomoc.

Hrdá na mesto Antverpy, ktoré sa ako jedno z prvých venovalo vplyvu pandémie covidu-19 na duševné zdravie najzraniteľnejších skupín, najmä mladých ľudí.

Hrdá na fínske mesto Lappeenranta, kde bolo postavených sedem umelých mokradí pre zrážkovú vodu s cieľom chrániť našu biodiverzitu.

Hrdá na Moravskosliezsky kraj v Česku, ktorý umožňuje rekvalifikáciu 5 000 osobám a preorientováva sa na elektrické autá s nulovými emisiami, čím razí cestu ku klimaticky neutrálnemu hospodárstvu.

Hrdá na španielsky región La Rioja, ktorý je pre nás inšpiráciou v tom, aby sme sa pri správe vecí verejných riadili rodovou rovnosťou: od prípravy rozpočtu až po administratívu, koncipovanie plánov na podporu rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom a podnecovanie podnikov k tomu, aby zlepšili prístup žien k zamestnaniu.

Hrdý na francúzske mesto Poitiers, kde – v duchu stáleho dialógu, ktorý požadovalo naše zhromaždenie –, bolo zriadené zhromaždenie občanov spájajúce nájomcov sociálneho bývania, dobrovoľníkov, miestne podniky a aktérov občianskej spoločnosti so zámerom ovplyvňovať život vo svojej komunite.

A takto by sme mohli pokračovať ďalej a spomenúť mnoho ďalších príkladov z praxe a príbehov z regiónov a miest naprieč našou Úniou, ktoré každý deň idú príkladom, reagujú na pochybnosti a obavy ľudí a ukazujú cestu vpred.

Príklady z rôznych kútov Európy, ktoré tu spomínam, sú neodškriepiteľným dôkazom toho, že regióny, mestá a obce sú baštami solidarity, pokroku a nádeje a zároveň baštami európskych hodnôt a zásad.

Pri tejto príležitosti by som preto chcel vzdať hold neoceniteľnej práci, ktorú každodenne všade v našej Únii vykonávajú starostovia/starostky, primátori/primátorky, komunálni a regionálni poslanci/komunálne a regionálne poslankyne, predsedovia/predsedníčky samosprávnych regiónov a regionálni ministri/regionálne ministerky spolu so všetkými orgánmi verejnej správy.

Pretože ste to práve Vy, kto vnáša Európu do každodenného života.

Túto skutočnosť nesmieme opomínať.

Musia ju uznať všetci.

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

stav regiónov a miest, ktorý Vám dnes opisujem, nevznikol izolovane, za našimi hranicami ani ďaleko od celosvetových výziev.

Uplynulo viac ako sedem mesiacov, odkedy Vladimir Putin rozpútal nemilosrdnú vojnu proti Ukrajine a priniesol tak smrť a skazu, aké náš kontinent už dlho nezažil. Tento útok nie je len útokom na suverénnu krajinu, ale aj útokom na naše hodnoty slobody, demokracie a právneho štátu.

Ide o útok na samotnú podstatu Európskej únie.

Ide o útok na každého z nás.

Regióny, mestá a obce v celej Európe preukázali solidaritu od prvého dňa, ako sa rozozvučali vojnové sirény.

Poskytli sme prístrešie, otvorili sme naše školy, zriadili sme ubytovne, distribuovali sme lekárničky a dodali sme vozidlá.

Už pri týchto núdzových opatreniach sme mali na zreteli budúcnosť. Jasnú budúcnosť s obnovenou Ukrajinou žijúcou v mieri a približujúcou sa k členstvu v Európskej únii.

K úspešnému výsledku tohto úsilia o obnovu má podporovaním spolupráce medzi mestami a regiónmi prispieť aj Európska aliancia miest a regiónov pre obnovu Ukrajiny, ktorú sme spustili spolu s našimi partnerskými združeniami miestnych a regionálnych samospráv v EÚ a na Ukrajine. Úlohou aliancie je tiež poukázať na význam miestnej a regionálnej úrovne riadenia v úsilí o obnovu.

Zvlášť dnes, po včerajších strašných útokoch na ukrajinské mestá, si uvedomujeme, že cesta k mieru je stále dlhá a že v našom odhodlaní nesmieme poľaviť. Podporujeme suverénnu Ukrajinu a jej územnú celistvosť a jednotu. Túto skutočnosť nezmenia žiadne pseudoreferendá.

Týmto by som chcel ukrajinskému ľudu a ukrajinským regiónom, mestám a obciam odkázať, že odhodlane stojíme po ich boku.

V tomto hroznom boji nie ste sami. Máte našu plnú a neutíchajúcu podporu.

Toto je aj odkaz, ktorý by som chcel tlmočiť Európskej komisii a jej predsedníčke Ursule von der Leyenovej. Obnova Ukrajiny je úlohou historických rozmerov. Uvítali sme, že bolo ohlásených 100 mil. EUR ako záväzok do budúcnosti na obnovu ukrajinských škôl. V tomto ohľade zohrávajú dôležitú úlohu miestne samosprávy. A my chceme pomôcť!

Chcel by som pri tejto príležitosti predložiť konkrétny návrh v rámci prípravy na konferenciu o obnove v Berlíne: vytvorenie osobitnej rozpočtovej položky na regionálnu a miestnu spoluprácu v úsilí o obnovu.

Na výzvu sme zareagovali a sme pripravení urobiť ešte viac.

Poskytnite nám nástroje a my priložíme ruku k dielu.

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

sociálne a hospodárske dôsledky tejto strašnej vojny pociťujeme jasne aj tu.

Energetická kríza, ktorú zažívame, zasiahla domácnosti, najmä najzraniteľnejšie domácnosti, podniky a orgány verejnej správy.

S blížiacou sa zimou musíme riešiť núdzovú situáciu a regióny, mestá a obce sú opäť v prvej línii, aby zmiernili záťaž na pleciach ľudí.

Po celej Európe pozorujeme znepokojujúce signály – mestám hrozí nedostatok elektrickej energie a ťažkosti pri poskytovaní služieb, ako je verejná doprava, nakladanie s odpadom alebo dokonca vykurovanie škôl, aby sa žiaci opäť nemuseli vrátiť k dištančnému vzdelávaniu.

Na regionálnej a miestnej úrovni sa prijímajú početné a rôznorodé opatrenia, ako je zníženie vnútornej teploty vo verejných budovách, vypínanie nočného osvetlenia pamiatok, zníženie rýchlostných obmedzení na komunálnych cestách, investovanie do obnoviteľných zdrojov energie, zvyšovanie informovanosti obyvateľstva.

Nie je to však ľahké a solidarita v Európe je opäť ohrozená. Miestne a regionálne samosprávy preto treba podporovať v ich úsilí o úsporu energie a my k tomu tiež prispejeme.

Únia, kde si ľudia musia vybrať medzi tým, či budú syti alebo v teple, nie je Úniou, ktorá stojí na pevných základoch.

Vážené kolegyne, vážení kolegovia,

bezútešnú energetickú situáciu, v ktorej sa dnes nachádzame, treba vnímať v širšom kontexte, a to v kontexte väčšej transformácie našich spoločností.

Našu závislosť od fosílnych palív znižujeme teraz závratnou rýchlosťou. Dôvodom by však nemalo byť len to, že dodávky pochádzajú z Ruska.

K týmto krokom v snahe prejsť na klimaticky neutrálne hospodárstvo sme mali pristúpiť už pred desaťročiami. Tragické požiare, ktoré sme zažili toto leto, sú ďalším neúprosným pripomenutím klimatickej núdze, v ktorej sa dnes nachádzame. Ide o naše prežitie.

Zajtra budeme diskutovať o našej vízii pred blížiacou sa konferenciou COP27. Keďže na jej programe bude otázka celosvetového adaptačného cieľa, je dôležité zabezpečiť, aby sa tento stanovil na základe opatrení prijatých na miestnej úrovni. Globálne výzvy, ako je klimatická kríza, sa prekonajú rýchlejšie, jednoduchšie a efektívnejšie, ak budeme zapojení my a občania.

Povinnosť konať máme tiež ako inštitúcia. Preto už teraz pracujeme na tom, aby sa Výbor regiónov stal klimaticky neutrálnou inštitúciou a znížil do konca roku 2030 svoje ročné emisie oxidu uhličitého o tridsať percent. Takisto ako inštitúcia prijmemo okamžité opatrenia na zníženie našej spotreby energie.

Nemalo by sa to obmedzovať len na našu administratívu. Navrhujem preto, aby sme po našej nasledujúcej výjazdovej schôdzi predsedníctva vo Švédsku na jar začali podávať politické správy o našich opatreniach v oblasti klímy. Spolieham sa na to, že každý člen a každá členka sa zapojí do tohto úsilia a opäť pôjde príkladom.

Vážené kolegyne, vážení kolegovia,

popri existenčnej hrozbe, akou je klimatická kríza a dôsledky brutálnej vojny proti Ukrajine, nezabúdajme na to, že takmer tri roky sme strávili bojom proti pandémie covidu-19. Teraz s ňou žijeme, rovnako ako aj s jej ľudskými, sociálnymi a hospodárskymi dôsledkami.

Zo všetkých týchto výziev možno vyvodiť potrebu zaistiť, aby si naša Únia plnila svoje poslanie každodenným zlepšovaním života našich občanov v zdravom životnom prostredí a pri rešpektovaní našich základných hodnôt. Nevyhnutnou podmienkou toho sú náležité investície.

Politika súdržnosti po desaťročia prispieva k znižovaniu územných rozdielov. Som hrdý na to, že sa môžem spoľahnúť na silné partnerstvo s komisárkou Elisou Ferreiraovou, ktorá je našou najbližšou spojenkyňou.

Krízy, ktorým čelíme, ako je riadenie pandémie a obnova po nej, prijímanie vysídlených osôb z Ukrajiny a energetická kríza, zanechali na politike súdržnosti výrazné stopy.

Práve preto je teraz ten správny čas začať diskusiu o budúcnosti politiky súdržnosti. Zajtra spustíme spolu s hlavnými združeniami regiónov, miest a obcí nové Združenie pre súdržnosť ako hlavnú diskusnú platformu, mobilizujúcu spojencov, ale aj tých, ktorých ešte treba presvedčiť o pridanej hodnote politiky súdržnosti.

Zásada „nenarušiť súdržnosť“ musí naďalej platiť a práca sa začína hneď teraz.

Musíme zabezpečiť, aby vo všetkých politikách EÚ s veľkým územným vplyvom nad rámec samotnej politiky súdržnosti bol prítomný silný územný rozmer.

Preto Výbor regiónov dohliadne na to, aby všetky politiky EÚ zahŕňali zásadu „nenarušiť súdržnosť“, ktorú začiatkom tohto roka zaviedla komisárka Elisa Ferreira.

Je to obzvlášť aktuálne aj vzhľadom na preskúmanie viacročného finančného rámca, ktoré na budúci rok ohlásila Európska komisia. Tento rozpočet bol vypracovaný v inom globálnom kontexte a treba ho nastaviť inak, aby si Európa zaistila strategickú autonómiu, pripravila sa na obnovu Ukrajiny a na všetky potenciálne nové hrozby v oblasti zdravia. Preto ho musíme prispôbiť a vytvoriť ambiciózne rozpočet, ktorý všetkým občanom prinesie výsledky. Toto preskúmanie by však nemalo mať vplyv na základné politiky, ako je politika súdržnosti.

V budúcich investičných politikách a nástrojoch EÚ by sa mali zohľadniť ponaučenia zo skúseností získaných s nástrojom **NextGenerationEU**, pri vypracúvaní alebo vykonávaní ktorého sa len málo spolupracovalo s regionálnymi a miestnymi samosprávami. Opäť opakujem, že len zapojením regiónov, miest a obcí dosiahnu politiky a programy EÚ najlepšie výsledky a posilnia naše komunity.

Zabezpečenie udržateľných investícií a vykonanie reforiem, vďaka ktorým bude naša Únia spravodlivejšia a účinnejšia, ide ruka v ruke so sociálnou zmluvou, ktorá nás spája. Ako som sa už zmienil, súčasná sociálna situácia v Európe je veľmi zložitá a pri koncipovaní politík zajtrajška nesmieme zabúdať na pôvodný cieľ európskej integrácie, ktorým je zabezpečiť sociálny pokrok.

Ako Únia musíme v našich regiónoch, mestách a obciach zabezpečiť prístup k bývaniu, vymaniť deti z chudoby, presadzovať rodovú rovnosť, poskytovať všetkým ľuďom kvalitné pracovné miesta, vzdelávať mladých ľudí a financovať rozvoj našich nemocníc. Rok 2023 bude Európskym rokom zručností a my by sme mali využiť všetky naše miestne a regionálne talenty na to, aby sme budovali takú sociálnu Európu, v ktorej sa na nikoho nezabúda.

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

predtým, ako si vypočujem Vaše názory na stav regiónov a miest v Európskej únii, by som rád objasnil, prečo nás všetkých spája rovnaké poslanie. Všetci sme odhodlaní a pripravení priniesť zmeny, pretože máme nielen demokratický mandát, ale aj demokratickú povinnosť.

Pred tridsiatimi rokmi, keď bola podpísaná Maastrichtská zmluva, sa do európskej demokracie zaviedol nový rozmer, ktorý my dnes predstavujeme. Bol to rozmer miestny a regionálny, strážca dodržiavania zásady subsidiarity ako jedného z pilierov demokratickej Únie.

O tridsať rokov neskôr, v čase ukončenia Konferencie o budúcnosti Európy, dokonca častejšie zaznieva požiadavka na väčšie zapojenie regiónov, miest a obcí do všetkých politik EÚ a požiadavka disponovať novými spôsobmi účasti na dialógu.

Vo Výbore regiónov sme to už pochopili a vyzvali sme na stály dialóg s občanmi. Demokracia nie je nemenná a musí neustále rozširovať svoju základňu a zvyšovať svoje možnosti účasti pomocou citlivej rovnováhy medzi reprezentatívnymi a poradnými postupmi.

Práve preto sme aj boli medzi prvými, ktorí spolupracujú s mládežou. Nie preto, že tento rok je venovaný mladým ľuďom, ale preto, že sme presvedčení o správnosti takejto spolupráce. Myslím, že sme všetci hrdí na to, že na našom nadchádzajúcom plenárnom zasadnutí predstavíme Európsku chartu mládeže a demokracie, ktorá bola vypracovaná spoločne s mladými ľuďmi a mládežníckymi organizáciami.

Výbor regiónov je preto tiež pripravený spolupracovať s členskými štátmi pri organizovaní iniciatív na posilnenie postavenia žien v komunálnych a regionálnych voľbách.

Keďže sme sa aktívne podieľali na formovaní záverov Konferencie o budúcnosti Európy, budeme zohrávať našu legitímnu úlohu aj pri ich vykonávaní na našich úrovniach a aj pri našej internej činnosti v rámci súčasných zmlúv. Ak sa zvolá konvent, čo my ako zhromaždenie podporujeme, budeme pripravení podieľať sa na ňom a dohliadneme na to, aby sa na tomto ústavnom postupe zúčastnili aj miestni a regionálni aktéri.

Medzitým nebudeme sedieť so založenými rukami. Ako zhromaždenie volených miestnych a regionálnych zástupcov máme povinnosť zaistiť, aby miestne a regionálne hlasy včas prispievali do diskusie na európskej úrovni.

Konferencia sa síce skončila, ale práca pokračuje. Musíme sa začať pripravovať na ďalšie voľby do Európskeho parlamentu a ďalšie volebné obdobie. Mali by sme spustiť sériu iniciatív na prípravu a formovanie vízie budúceho strategického programu a budúcich politických usmernení novej Európskej komisie, ktoré sa majú predložiť pred nadchádzajúcimi voľbami do Európskeho parlamentu.

Sme politickým zhromaždením s poradnými právomocami a naše stanoviská prinesú najväčšiu pridanú hodnotu, ak prídu v správnom čase, keď sa vypracúvajú politiky EÚ alebo sa o nich rozhoduje. Musíme byť čo najlepšie pripravení na to, aby sme strategicky ovplyvnili ďalší pracovný program Európskej komisie a ďalšiu správu o stave Únie.

Vážené kolegyne, vážení kolegovia,

Zoznam úloh je dlhý. Očakávania sú vysoké.

Pred 100 dňami ste si ma zvolili za svojho predsedu a ja som sa zaviazal spolupracovať s každým a každou z Vás na silnejšej a spravodlivejšej Európe, brániť politiku súdržnosti a posilňovať politický význam nášho zhromaždenia.

Máme povinnosť naplniť prijaté záväzky a pomôcť rozptýliť pochybnosti, ktoré vznikajú v očiach obyvateľov našich miest, obcí a regiónov, a zbaviť ich strachu.

V snahe zlepšiť stav regiónov a miest v Európskej únii musíme zabezpečiť väčšiu solidaritu, súdržnosť a viac demokracie. Ak to dokážeme, posilníme a zlepšíme tak celú Úniu.

Ďakujem za pozornosť.

**Európsky výbor
regiónov**

Európsky výbor regiónov (VR) je politické zhromaždenie EÚ združujúce 329 regionálnych a miestnych zástupcov zo všetkých 27 členských štátov Európskej únie. Naši členovia sú volení predsedovia regiónov, poslanci regionálnych zastupiteľstiev, primátori, starostovia a poslanci obecných zastupiteľstiev, ktorí sa demokraticky zodpovedajú viac ako 446 miliónom európskych občanov. Hlavným cieľom VR je zapojiť regionálne a miestne samosprávy, ako aj spoločenstvá, ktoré zastupujú, do rozhodovacieho procesu EÚ a informovať ich o európskej politike. Európska komisia, Európsky parlament a Rada musia výbor požiadať o konzultáciu v oblastiach politiky, ktoré sa týkajú regiónov a miest. V prípade porušenia zásady subsidiarity alebo nerešpektovania regionálnych alebo miestnych samospráv môže výbor ako prostriedok na dodržiavanie práva EÚ podať žalobu na Súdnom dvore Európskej únie.

Vydal Európsky výbor regiónov – Riaditeľstvo pre komunikáciu

Brusel, október 2022
© Európska únia, 2022

Rue Belliard/Belliardstraat 101 | 1040 Bruxelles/Brussel | BELGIQUE/BELGIË
Tel. +32 22822211 | e-mail: visuals@cor.europa.eu | www.cor.europa.eu

 @EU_CoR | /european.committee.of.the.regions | /european-committee-of-the-regions | @EU_regions_cities

